

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

การขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย

นพ.อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์
รองอธิบดีกรมอนามัย
29 มี.ค.60

ประเด็นสำคัญ

- ที่มาของการขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพในปัจจุบัน
- **นิยามและกรอบแนวคิดที่กรมอนามัยใช้อ้างอิง**
- ทิศทางและการนำลงสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของกรมอนามัย

ที่มาของการขับเคลื่อน ความรอบรู้ด้านสุขภาพในปัจจุบัน

ที่มา

สปท.

สนช.

สนย.สธ

WM

16 พ.ย.59

มอบหมาย

กรมอนามัย
เป็นแกนหลัก
ในการดำเนินการ

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

ข้อเสนอ10 ข้อของสภาปฏิรูป โดยสังเขป

1. ยกระดับการปฏิรูปความรู้ด้านต่างๆ ของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda)
2. จัดตั้งคณะกรรมการสร้างเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพแห่งชาติ
3. กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพของประชาชนอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาด้านสาธารณสุข
4. จัดการให้สถาบันการศึกษาทุกระดับและสถานบริการสุขภาพ สถานที่ทำงานและโรงงานต่างๆ เป็นองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Organization)
5. พัฒนาชุมชน/ท้องถิ่นเป็นชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Communities)

ข้อเสนอ10 ข้อของสภาปฏิรูป โดยสังเขป

6. สนับสนุนและขยายความครอบคลุมให้ประชาชนสามารถรู้หนังสือให้มากที่สุด (Literacy)
7. สนับสนุนการศึกษาวิจัย (Health Literacy Survey) และจัดให้มี Center of Excellence ด้านสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพ
8. จัดให้มีรายการโทรทัศน์ด้านสุขภาพเป็นประจำ และมีการบริหารจัดการเพื่อตอบโต้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ทันท่วงที
9. พัฒนาระบบการผลิตสื่อด้านสุขภาพและช่องทางเผยแพร่ข้อมูล
10. จัดให้มีการสำรวจในกลุ่มประชาชนกลุ่มต่างๆ หรือทั้งประเทศในเรื่องต่อไปนี้ ทุก 3 หรือ 5 ปี
 - - ความรอบรู้ด้านสุขภาพ - พฤติกรรมสุขภาพ, พฤติกรรมเสี่ยง
 - National Health Examination Survey

นิยามและกรอบแนวคิดที่กรมอนามัยใช้อ้างอิง

"**ความรู้ด้านสุขภาพ** คือ ความรู้และความสามารถด้านสุขภาพของ**บุคคล** ในการที่จะ**กลั่นกรอง ประเมิน และตัดสินใจ** ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เลือกใช้บริการ และผลิตกันต์สุขภาพ ได้อย่างเหมาะสม"

มติการประชุม WM สธ. 8 ก.พ. 2560

กรอบคิด Health Literacy ของกรมอนามัย

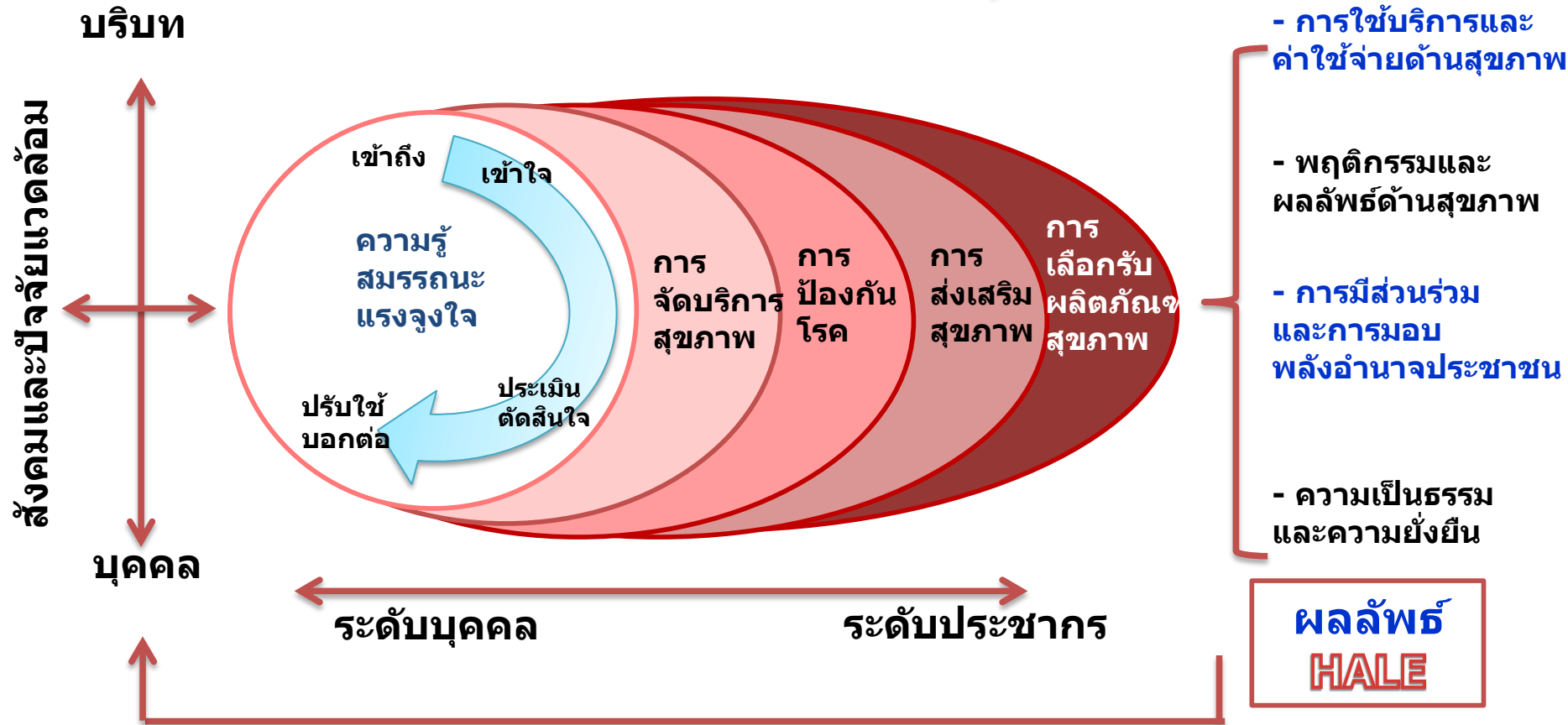

CONCEPTUAL MODEL OF HEALTH LITERACY (ประเทศไทย)

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

เส้นทางชีวิต(Life Course Approach)

Lift Course Approach (LCA)

ประกอบด้วย 4 concept

1. Timeline : “today’s experiences and exposures influence tomorrow health”

2. Timing * Health Trajectory

เส้นทางหรือถนนชีวิตและสุขภาพมีช่วงที่สำคัญและไวต่อการรับผลกระทบต่อสุขภาพ

3. Environment รวมถึง community environment ทั้ง Biologic ,Physical and social มีผลมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ

4. Equity – ความเหลื่อมล้ำส่งผลต่อสุขภาพ มากกว่าพันธุกรรม และการตัดสินใจส่วนบุคคล

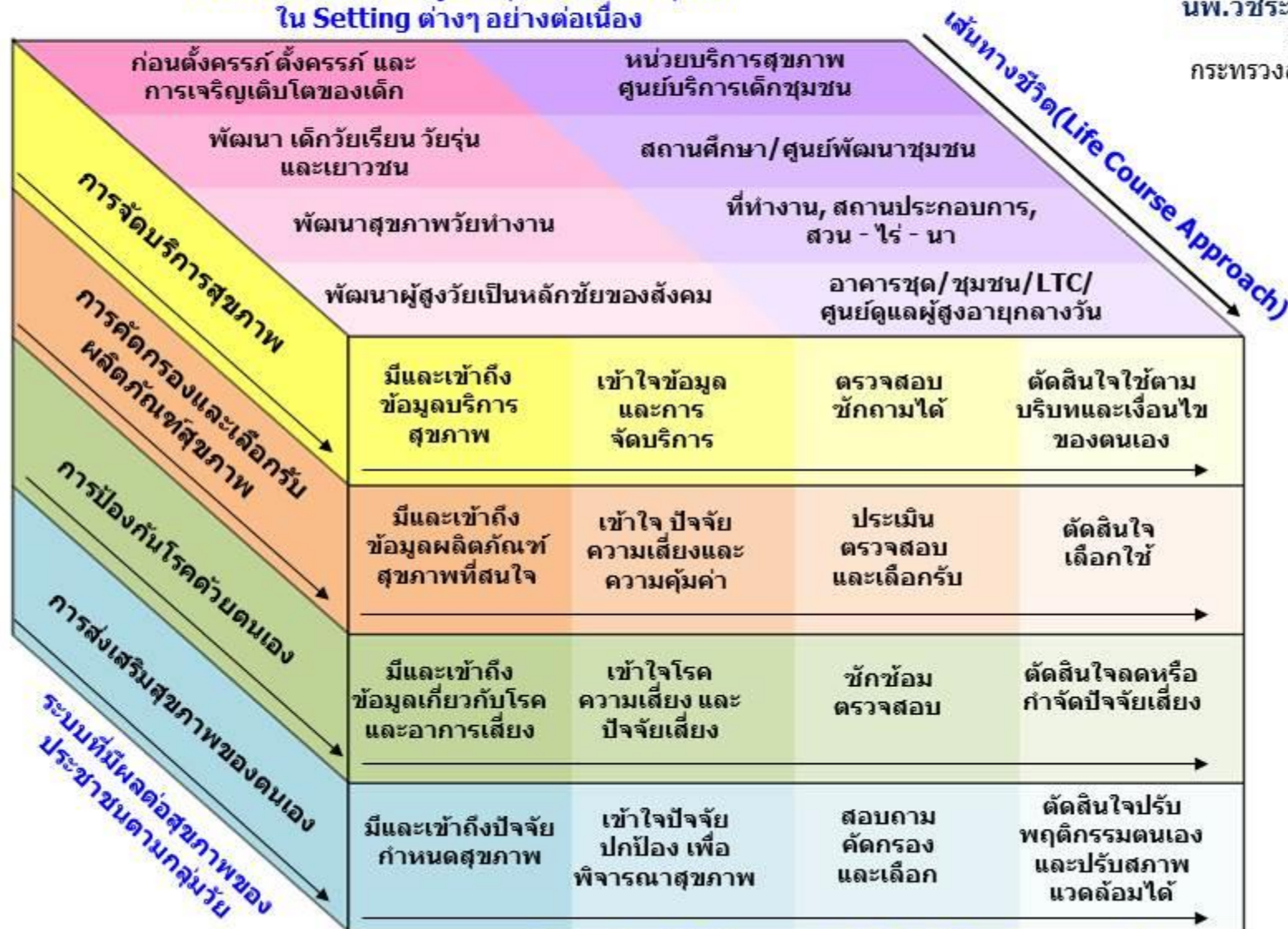

ข้อเสนอ ระบบพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพไทยแบบบูรณาการ 3 มิติ (Health Literacy System – Thai HL Matrix-3 Dimensions)

3 มิติ 4 ประเด็น (4x4x4)

การพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ ตามกลุ่มวัย
ใน Setting ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

นพ.วชิระ เพ็งจันทร์
กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข
4 ก.พ.60

กระบวนการพัฒนา Health Literacy เข้าถึง/ เข้าใจ /ตรวจสอบ/
ตัดสินใจใช้ และบอกต่อ

คุณสมบัติของพลเมืองไทย 4.0 รอบรู้สุขภาพ Smart Thai People 4.0 Health Literacy

เป้าหมายความรู้ด้านสุขภาพ

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แต่ประเทศไทยยังไม่มีข้อมูล

baseline data

**ทิศทางและการนำลงสู่การปฏิบัติ
เพื่อยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ของกรมอนามัย**

แผนการดำเนินงาน Health Literacy กรมอนามัย

1

จัดทำแผนยุทธศาสตร์ความรอบรู้ด้านสุขภาพ บูรณาการ กับ
แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสู่ความเป็นเลิศ
(Promotion and Prevention Excellence Strategic Plan)

2

กำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกรมอนามัยดำเนินงาน
การพัฒนาศูนย์ให้เป็นองค์กรแห่งความรอบรู้
ด้านสุขภาพ

3

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร กรมอนามัย
เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

4

สร้าง Key Message ข้อมูล ความรู้ และทักษะ
พื้นฐานด้านสุขภาพ ของทุกกลุ่มวัย

5

ประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชากรไทย ปี 2560

Health Literacy
skills
tools
information understand complex informed

ความก้าวหน้าของการดำเนินการที่ผ่านมาพร้อมประเด็นที่
ตกผลึก HLที่เหมาะสมกับประเทศไทยและกระทรวงสาธารณสุข

```

graph TD
    A[สปท.] -.-> B[สนช.]
    B -.-> C[สนย.สธ.]
    C -.-> D[WM]
    D -.-> E[วิจัย โดย สวรส.]
    E -.-> F[วิป 3 ฝ่าย]
    F -.-> G[วิป 2 ฝ่าย]
    G -.-> H[10 ข้อเสนอ]

```

สปท. → สนช. → สนย.สธ. → WM → วิจัย โดย สวรส. → วิป 3 ฝ่าย → วิป 2 ฝ่าย → 10 ข้อเสนอ

1

2

3

4

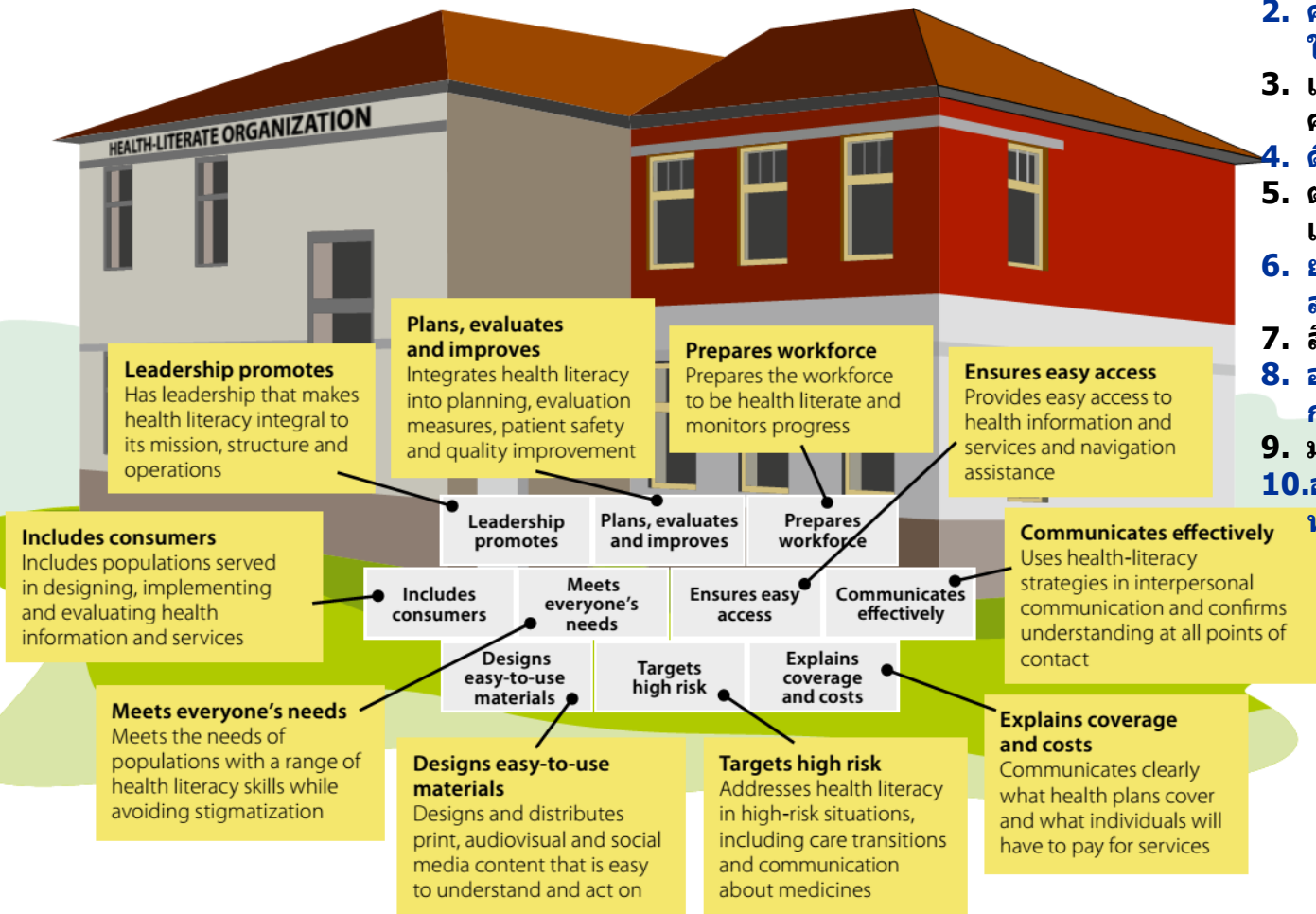
5

ประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชากรไทย ปี 2560

โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรแห่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ

10 โครงสร้างพื้นฐานของ HLO

1. ผู้นำร่วมขับเคลื่อน
2. ดำเนินถึงความรอบรู้ด้านสุขภาพในทุกกระบวนการ
3. เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มี ความรอบรู้ด้านสุขภาพ
4. ดึงผู้รับบริการเข้าร่วม
5. ตอบสนองทุกข้อจำกัดและความจำเป็น
6. ยกระดับการเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก
7. สื่อสารที่ตรงจุด
8. ออกแบบสื่อและสิ่งพิมพ์ที่ง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์
9. มุ่งเน้นไปที่ประชากรกลุ่มเสี่ยง
- 10.อธิบายสิ่งที่ประชาชนจำเป็นต้องทำอย่างชัดเจน

กรอบแนวคิดและการดำเนินการ

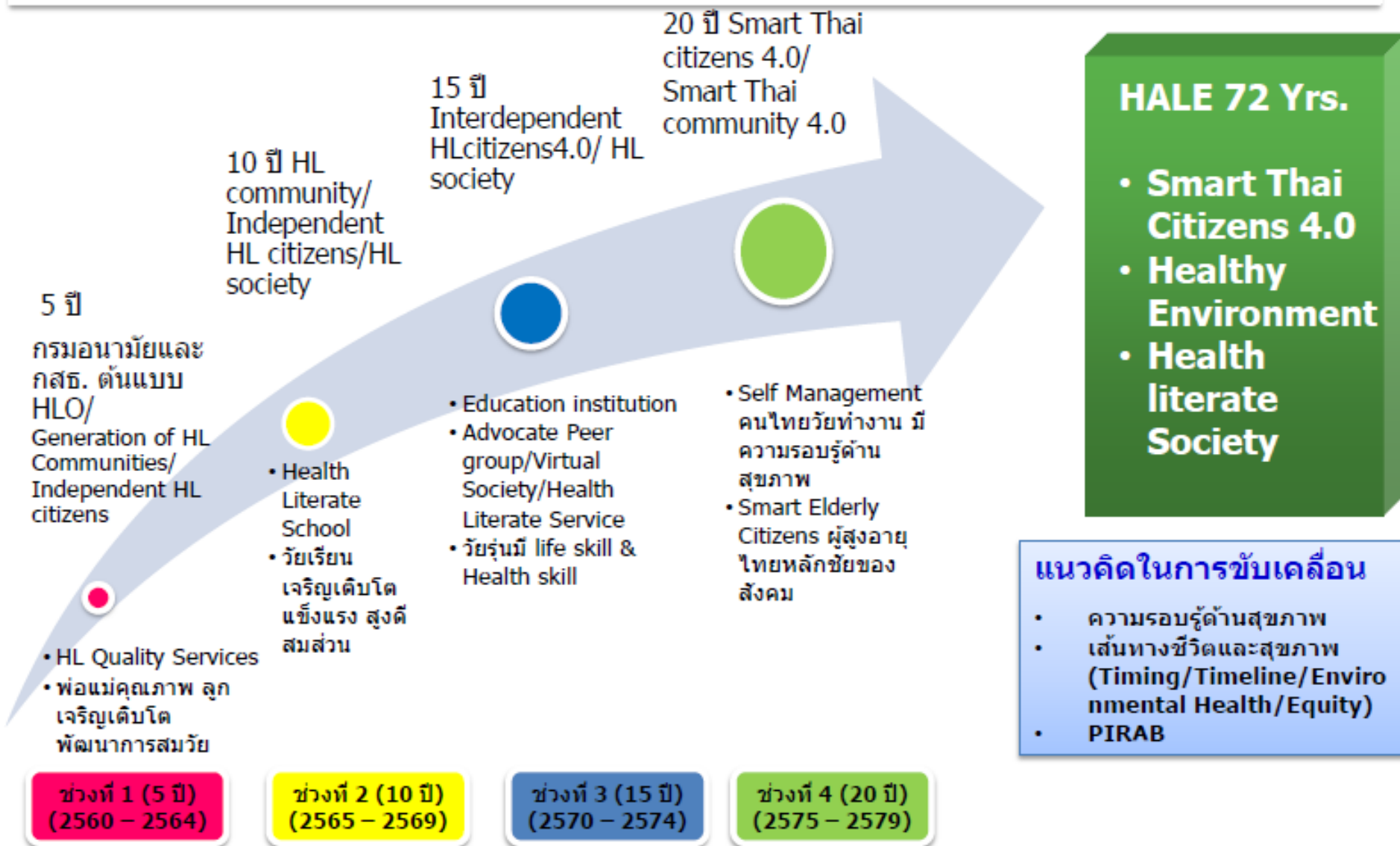

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

HEALTH LITERACY เป็นฐานราก ของระบบสุขภาพ

ROADMAP เป้าประสงค์ 20 ปี ของกรมอนามัยสู่คนไทย 4.0

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกิดและเติบโตคุณภาพ พ.ศ.2560 - 2569
พรม. การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559
พรม. การสาธารณสุข

แผนยุทธศาสตร์
1.อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่3 พ.ศ.2560-2564
2.การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ.2560-2569

สังคมไทย เป็นสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ ภายในปี 2569
(Health Literate Thai Society in 2026)

ประชาชน
(People)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

ประชาชนมีความ
รอบรู้ด้านสุขภาพ

อาสาสมัครรอบรู้ด้าน
สุขภาพ

ชุมชนรอบรู้ด้าน
สุขภาพ

ภาคีเครือข่าย
(Stakeholder &
Networking)

องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Organization)

ส่วนราชการ (Government)

ประชาสังคม
(Civil Society)

เอกชน (Private)

ภาคส่วนสุขภาพ
(Health Sectors)

ไม่ใช่ภาคส่วนสุขภาพ
(Non-Health Sectors)

กลุ่ม/ชมรม/สมาคม

มุ่งผลกำไร
(Profit)

ไม่มุ่งผลกำไร
(Non-Profit)

กระบวนการ
(Management)

ความรู้และการสื่อสาร
สุขภาพเป็นวาระแห่งชาติ

หน่วยรับผิดชอบ กำกับติดตาม สื่อที่มีประสิทธิภาพ
และตอบโต้สื่อที่ไม่ถูกต้อง

ประเมินความรอบรู้
ด้านสุขภาพของ
ประชาชนและองค์กร

การผลิตสินค้า และการบริการ
(Products & Services)

การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม (Research &
Development & Innovation)

พื้นฐาน
(Learning &
Development)

เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร (ICT)

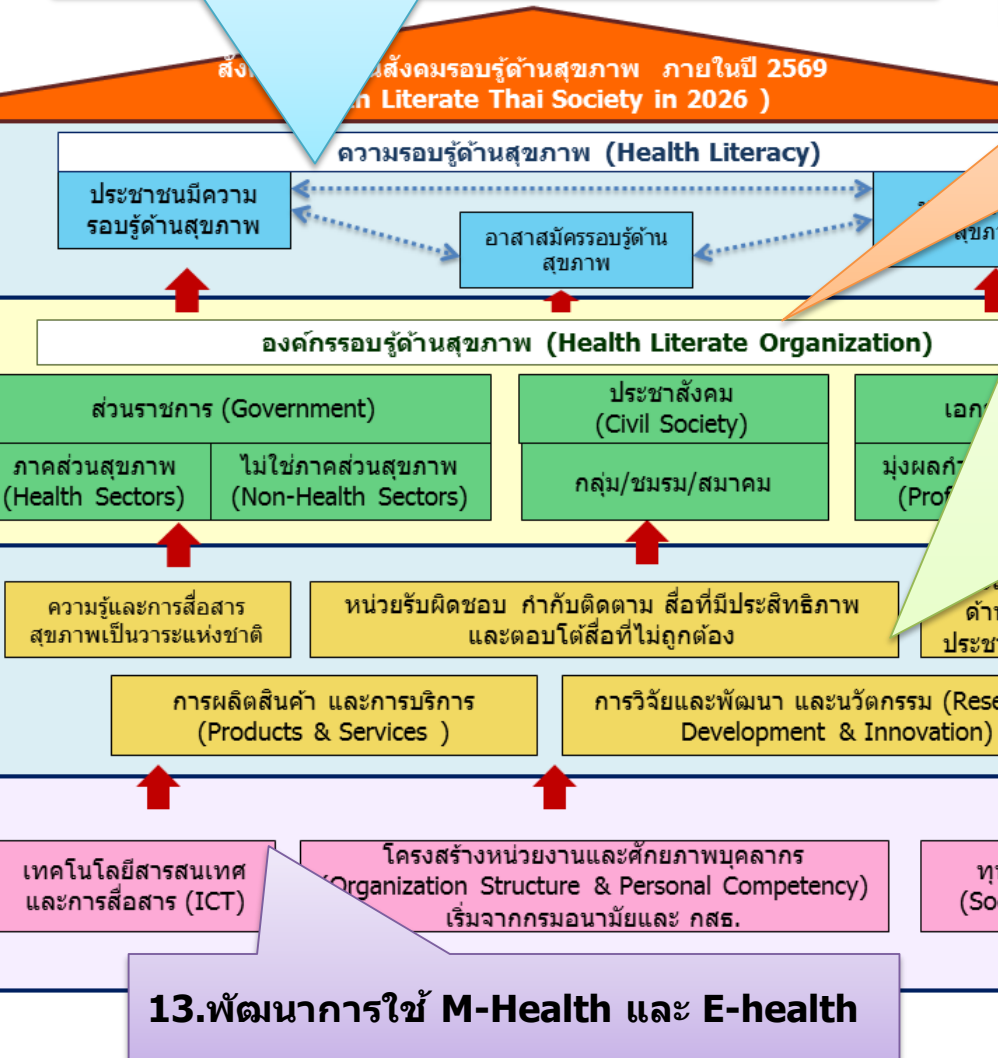
โครงสร้างหน่วยงานและศักยภาพบุคลากร
(Organization Structure & Personal Competency)
เริ่มจากกรมอนามัยและ กสธ.

ทุนทางสังคม
(Social Capital)

การขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพตามข้อเสนอ วิป 3 ฝ่าย 2ฝ่าย

6.สนับสนุนและขยายความครอบคลุมให้ประชาชนสามารถรู้หนังสือให้มากที่สุด (Literacy)

- จัดการให้สถาบันการศึกษา สถานบริการสุขภาพ สถานที่ทำงาน และโรงงานต่าง ๆ เป็นองค์กรแห่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ
- พัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น เป็นชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ

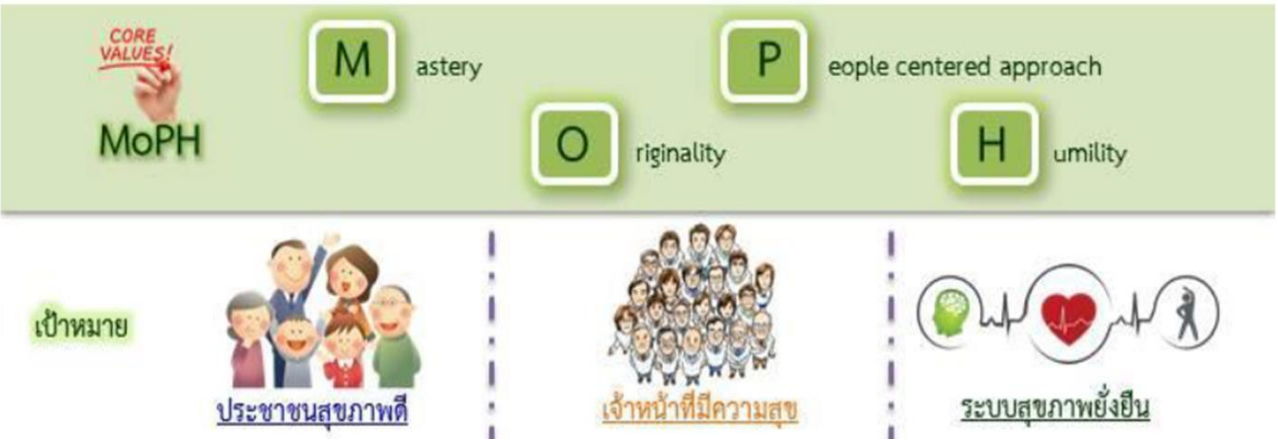
- ยกระดับการปฏิรูปความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda)
- จัดตั้งคณะกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้ และสื่อสารสุขภาพแห่งชาติ
- กำหนดให้การพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน อยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- สนับสนุนการศึกษาวิจัย และจัดให้มี Center of Excellence ด้านสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพ
- จัดให้มีรายการโทรทัศน์ด้านสุขภาพเป็นประจำ และมีการบริหารจัดการเพื่อตอบโต้ข้อมูลที่ผิดพลาดและเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ทันทั่วทั้ง
- พัฒนาระบบการผลิตสื่อด้านสุขภาพและช่องทางเผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพสู่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดให้มีการสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั่วประเทศ ทุก 3 หรือ 5 ปี
- พัฒนาการเข้าถึงบริการ ยาทั้งในส่วนของฤทธิ์ยาราคาและวิธีใช้ยา โดยใช้เทคโนโลยี และ เกสซักร Hotline
- พัฒนาการเข้าถึงบริการและข้อมูลสุขภาพ โดยการ telemedicine และ on call

จัดตั้ง สำนักงานโครงการขับเคลื่อนกรมอนามัย 4.0 เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน (สขรส.)

ภายในปี 2560

1. ชุดองค์ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมจำเป็นพื้นฐานสำหรับประชากรไทยตามช่วงวัย
2. แนวทางการยกระดับเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ
3. เครื่องมือประเมินความรอบรู้ทางด้านสุขภาพของประชากรไทย อายุ 15 ปี ขึ้นไป
4. ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นในการวางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพทั้งในระดับชุมชน จังหวัด ภูมิภาค และในภาพรวมของประเทศ

P Partnership กลไกประชารัฐ

I Investment เพิ่มงบประมาณ PP เป็น 1% GDP

R Regulation & Law กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/เรื่องยาก/ต่อเนื่อง

A Advocacy ใช้ HL เป็นเครื่องมือ

B Building Capacity พัฒนากำลังคน PP

Health Literate organization: HLO

โรงเรียน/โรงพยาบาล/โรงงาน/ที่ทำงาน ฯลฯ

Health Literate Community: HLC

Smart City

Health Literacy (HL) + Media Literacy

Smart Thai Citizens

